

SUIKERBIETEN KOERIER

Laatste bieten voor de stroopfabriek

Een Duitse akkerbouwer levert eind januari een van de laatste vrachten suikerbieten aan stroopfabriek Canisius Henssen in Schinnen (Lb.). Jaarlijks contracteert het bedrijf zo'n 9000 tot 10.000 ton bieten bij boeren in de omgeving. „Een flink deel van de benodigde bieten komt uit Duitsland, maar ook in Nederland hebben we een aantal adressen waarmee we al generaties lang zaken doen”, vertelt directeur Jean-Pierre Henssen. Het bedrijf werkt met relatief veel kleine telers, die soms maar één of enkele vrachten leveren. Henssen vindt dat alles behalve een probleem: „Het geeft aan dat boeren graag bieten voor ons telen en dat wij ook blij zijn met hén. We zijn er trots op dat er een hechte band is ontstaan tussen de telers en de fabriek. Dat komt deels doordat de telers zelf hun bieten komen brengen, maar ook doordat ze weten waar hun product in terechtkomt: een mooi, regionaal geproduceerd product.”

'Niet alle bieten gaan naar Suiker Unie...', lees het hele reportage over de stroopfabriek Canisius Henssen op pagina 6.

'Toch nog verrast door late bladschimmels'

„Van alle bekende bladschimmels kwamen vooral *Cercospora* en *Stemphylium* weer veelvuldig voor. Dat zijn meteen ook de ziekten die de meeste schade hebben gegeven in mijn werkgebied.”

Dat zegt **Johan Mol** van de Agrarische Dienst van Suiker Unie. In zijn werkregio - Betuwe Bommelerwaard, Utrecht, Midden Brabant Klei en Midden Brabant Zuid - werden een flink aantal telers verrast door (late) bladschimmels. „Er zijn telers die behoorlijk veel gespoten hebben en toch een bruine gloed over het perceel kregen. Als je dat beeld ziet, dan lever je al snel 10 tot 20 procent van de opbrengst in.” Ook collega **Robert Verberg** (regio Wieringermeer e.o., Texel, Haarlemmermeer e.o., Droogmakerijen) zag tot laat in het najaar nieuwe aantastingen ontstaan. „De dagtemperaturen voor de schimmelontwikkeling zijn heel lang gunstig zijn geweest. Daardoor zijn enkele percelen later in het najaar toch nog aangetast, omdat de telers geen waarnemingen meer deden zo laat in het groeiseizoen.” Volgens **Kees Geschiere** (regio Noordoostpolder) moeten telers er vooral tussen de eerste en tweede bespuiting 'bovenop zitten'. „Er wordt dan veel nieuw blad gevormd. Bovendien valt deze periode vaak samen met 'Phytophthora-gevaarlijk'-weer in de aardappelen. Het is belangrijk om de bieten dan niet te vergeten!”

'Warme en vochtige nazomer was ideaal voor *Cercospora*', lees verder op pagina 4 en 5.

Biet blijft hoeksteen voor grote teler

Ondanks druk op de prijzen, blijven suikerbieten een aantrekkelijk gewas voor grote bietentelers. Vooral de zekerheid van opbrengst en de geringe hoeveelheid werk tellen zwaar, zo blijkt uit gesprekken met drie 100+ telers.

De **Koninklijke Maatschap de Wilhelminapolder** (Zld.) breidt dit jaar haar bietenareaal met 64 hectare uit naar 275 hectare. Op het totaal van 1.400 ha komt dat neer op een rotatie van 1-op-5. Directeur Vincent Coolbergen vindt dat daarmee de grens bereikt is: „Een vijfde bieten is wat mij betreft de max. De ervaring leert dat je met een ruimer bouwplan gemakkelijker aan je suiker en je opbrengst komt.”

De **familie Pennings** in Baexem (Lb.) breidt uit naar ongeveer 150 hectare bieten. Dat brengt de rotatie op de meeste percelen op 1-op-4, maar op sommige gaat die naar 1-op-3. „Op zware grond, waar nog niet vaak bieten hebben gestaan, kun je dat een poosje doen”, zegt Peter Pennings. „Maar je kunt niet 1-op-3 blijven telen. Dan houd je jezelf voor de gek.”

Maatschap Michel in Dedemsvaart (Ov.) heeft de volle mep uitbreiding in LLB's genomen. „In theorie kunnen we dit jaar 30 hectare extra bieten telen, wat neerkomt op zo'n 150 hectare”, vertelt Bart Michel. „Dat zou echter betekenen dat we in een 1-op-3 situatie terechtkomen. Op de langere termijn zie ik dat niet zitten. Daar willen we niet naar toe, althans niet over ons hele bedrijf. Ik maak dit jaar per perceel een afweging en bekijk het vooral in samenhang met de aardappelteelt.”

Lees meer over deze drie bedrijven op pagina 2 en 3.

Blijf op de hoogte van de actuele zaken.

Volg ons op Twitter, Facebook of Instagram: BayercropNL

Vincent Coolbergen, directeur van Wilhelminapolder, klei:

'EEN VIJFDE BIETEN IS DE MAX'

Net als de meeste akkerbouwbedrijven breidt Koninklijke Maatschap de Wilhelminapolder dit jaar haar bietenareaal maximaal uit. Door de extra toewijzing en de aankoop van ledenleveringsbewijzen (LLB's), opgeteld goed voor ruim 30 procent, komt er in één klap 64 hectare bij. Dat brengt het areaal suikerbieten voor 2017 op 275 hectare. Op het totaal van 1.400 ha komt dat neer op een rotatie van 1-op-5. Directeur Vincent Coolbergen vindt dat daarmee de grens bereikt is: „Een vijfde bieten is wat mij betreft de max. De ervaring leert dat je met een ruimer bouwplan gemakkelijker aan je suiker en je opbrengst komt. Een perceel waar langere tijd geen bieten hebben gestaan, valt altijd in positieve zin op. Met 1-op-5 bieten is het verdienen model nog steeds in orde. Ga je intensiever, dan daalt niet alleen de opbrengst, maar pleeg je ook een te grote aanslag op de bodem. Dat werkt negatief door in andere gewassen.”

'Gebrek aan concurrentie'

Hoewel de teelt financieel minder aantrekkelijker wordt, behouden suikerbieten volgens Coolbergen een belangrijke plek op het bedrijf. „Ten eerste past de teelt goed op een groot akkerbouwbedrijf. In vergelijking met andere gewassen is de hoeveelheid arbeid per hectare laag. Daarnaast levert de teelt substantieel meer op dan granen. Dat is een voorwaarde. We hebben de afgelopen jaren mooie prijzen gehad voor de bieten en misschien wat

boven onze stand geleefd. Nu moeten we een stap terug doen. Laten we hopen dat we de bieten nooit voor 32,50 euro per ton hoeven af te rekenen, maar het is wel een minimumprijs waarvoor we kunnen telen.” Coolbergen is positief over de toekomst. „De vooruitzichten voor de suikermarkt zijn goed en de bietensector in Nederland is sterk. Tegelijkertijd vind ik wel dat we moeten oppassen. We hebben uitstekende rassen en efficiënte fabrieken, maar voor de langere termijn zou ik best wat meer concurrentie willen zien. Een paar veredelaars domineren de rassenlijst en de bieten kunnen we maar aan één partij afleveren. Begrijp me goed, het is geen kritiek op de gevestigde bedrijven, want die doen het prima. Maar ik vind wel dat we ons daarvan bewust moeten zijn. We mogen niet in slaap sukkelen.” Bieten leveren aan een andere partij is uiteraard geen optie. Wel overweegt De Wilhelminapolder een deel van het bietenzaad buiten de lijst van de fabriek om te bestellen.

Bodemmaatregelen

Qua teeltmaatregelen heeft Coolbergen geen grote veranderingen in petto. „We proberen vooral zo goed mogelijk op onze grond te passen. Dat betekent maximaal groenbemesters telen, organische mest en champost aanvoeren, stro verhakselen, een combine op rupsen en minimaal met de wagens in het land. Het effect daarvan kun je niet in euro's uitdrukken, maar ik ben ervan overtuigd dat we daarvan de vruchten plukken.” Ook investeringen in capaciteit, om meer werk op het juiste moment te kunnen doen, horen daar volgens hem bij. Verdere stijging van de bietenopbrengst zal volgens Coolbergen vooral vanuit nieuwe rassen moeten komen. De gemiddelde suikeropbrengst op De Wilhelminapolder lag de afgelopen jaren tussen de 14 en 15 ton per hectare. „Dat zijn opbrengsten waar we tevreden mee zijn. Er zijn

percelen waar we 100 ton bieten vanaf halen, maar je houdt ook altijd percelen die minder goed meekomen. Als we de komende jaren gemiddeld genomen rond de 15 ton scoren, dan doen we het denk ik goed.” Een onzekere factor is de verwachting dat extremer weer vaker zal optreden. De Wilhelminapolder leverde haar toewijzing afgelopen jaar maar net vol. „Je hebt niet alles in de hand. De opkomst was niet super, we hebben veel regen gehad in de maand juni, gevolgd door een lange periode met droogte. Het suikerpercentage was prima maar de tonnen pakten lager uit dan gemiddeld. Er blijft daarom geen gram over.”

Dit artikel is eerder verschenen in AKKER, onafhankelijk vakblad voor de akkerbouwer.

100 HA PLUS-TELERS GAAN VOOR MAXIMAAL BIETEN IN DE ROTATIE

Peter Pennings, Baexem (L), zand, zavel en rivierklei:

'2016 IS EEN JAAR OM SNEL TE VERGETEN'

Het jaar 2016 is voor de familie Pennings eentje om snel te vergeten. De extreme buien van het afgelopen voorjaar hebben veel schade veroorzaakt in hun gewassen. Ook in de suikerbieten. „Veertig procent van ons areaal is compleet verzopen. Daar is niet meer dan 25 ton bieten per hectare met 14 of 15 procent suiker vanaf gekomen”, zegt Peter Pennings. Samen met zijn broer en zijn vader teelt hij 130 hectare suikerbieten, verdeeld over drie locaties in Limburg. De beste percelen hebben ze het langst laten doorgroeien. Daar kwam de opbrengst rond de tachtig ton uit, maar vast staat dat ze hun toewijzing voor 2016 bij lange na niet hebben vol geleverd. „We zaaien altijd behoorlijk ruim, maar afgelopen jaar kwamen we zeker duizend ton tekort.” Effect op de opbouw van hun leveringsrechten heeft dat niet. Cosun heeft aangekondigd dat telers die getroffen zijn door de wateroverlast niet zullen worden gekort, mits zij voor hun eigen meerjarig gemiddelde voldoende hectares hebben uitgezaaid.

Intensief telen

Komend groeiseizoen breidt de familie Pennings uit naar ongeveer 150 hectare bieten. Dat brengt de rotatie op de meeste percelen op 1-op-4, maar op sommige percelen gaat die naar 1-op-3. „Op

zware grond, waar nog niet vaak bieten hebben gestaan, kun je dat een poosje doen”, zegt Pennings. „Maar je kunt niet 1-op-3 blijven telen. Dan houd je jezelf voor de gek. Als je de teelt van 1-op-5 aardappelen vergelijkt met 1-op-3, dan zit daar 10 tot 20 ton opbrengst per hectare tussen. Hoeveel dat in bieten is, zou ik niet kunnen zeggen, maar je laat onherroepelijk opbrengst liggen.” Qua bodemziekten nemen ze geen enkele risico. Ze zaaien uitsluitend rassen met een resistentie tegen zowel Rhizoctonia als bietencystenaaltje. „Wij durven niet meer anders. Het is voor ons een verzekeringspremie.” Toch hebben ze geen moment getwijfeld of ze de bietenteelt zouden uitbreiden. De teeltkosten en de hoeveelheid werk per hectare zijn relatief laag en dat telt zwaar op het grote akkerbouwbedrijf. „Bieten telen is relatief eenvoudig. Je hebt een pak zaad, waar je in een kwartier tijd een hectare mee vol zaait. En in de herfst bel je de loonwerker: leg ze me er even uit. Vergelijk dat eens met alle handelingen die je moet doen in aardappelen.” Op de hoger gelegen zandgrond moeten ze de bieten overigens wel beregenen, voor een goede opbrengst. Zelfs afgelopen jaar. „Je voorkomt ermee dat de planten zich moeten herstellen, want dat kost suiker.” Gemiddeld genomen beregenen ze de bieten een of twee keer met een gift van 25 tot 30 mm. Voor de kosten daarvan rekent Pennings zo'n 200 euro per hectare per keer.

Stroopfabriek

Behalve bieten die via CSV Covas naar Suikerunie gaan, teelt de familie 800 ton suikerbieten voor de stroopfabriek in Schinnen (L). Daar worden ze in de vorm van bietensap toegevoegd bij het koken van appels en peren. Een activiteit met een lange geschiedenis, ook voor de familie

Pennings. „Mijn voorvaders teelden hier al stroopbieten voordat er in Nederland een suikerfabriek stond. We zijn dat altijd blijven doen.” Hoe interessant de teelt voor de stroop blijft, is afwachten. Het was altijd een aantrekkelijke bestemming voor surplusbieten. Ook mag het suikergehalte van de geleverde bieten wat lager zijn zonder dat dat invloed heeft op de uitbetaling; zo'n 15 à 16 procent. Dat geeft wat manoeuvreerruimte en daarom past het goed. Wel moeten de bieten van de lichte grond komen, zodat ze gemakkelijk zijn schoon te maken. De familie Pennings slaat de bieten eerst thuis op en brengen ze gedurende de campagne met trekkers en kippers naar de fabriek.

Lees ook de reportage over de stroopfabriek Canisius Henssen op pagina 6!

Bart Michel, Dedemsvaart, zand- en dalgrond:

'LLB'S OP DE GROEI GEKOCHT'

Maatschap Michel in Dedemsvaart (Ov.) teelde het afgelopen jaar 120 hectare bieten. Hoewel dit gewas nu al een kwart van hun bouwplan uitmaakt, hebben ze de volle mep uitbreiding in LLB's genomen. „In theorie kunnen we in 2017 30 hectare extra bieten telen”, vertelt Bart Michel. „Dat zou echter betekenen dat we in een 1-op-3 situatie terechtkomen. Op de langere termijn zie ik dat niet zitten. Daar willen we niet naar toe, althans niet over ons hele bedrijf. Ik maak dit jaar per perceel een afweging en bekijk het vooral in samenhang met de aardappelteelt. Waar we 1-op-2 aardappelen telen, past 1-op-4 goed. Maar soms gaan we met de aardappelen wat ruimer zitten. In zo'n geval komt het beter uit om zowel 1-op-3 aardappelen als 1-op-3 bieten te telen. Maar ik schat in dat we niet meer dan 15 hectare zullen uitbreiden in het komende jaar.” Toch is Michel niet van plan om een deel van de LLB's te koop te zetten. „Onze insteek is om ze zelf te gebruiken, wellicht na verdere opbrengstverhoging of het verwerven van grond. Ik koop ze liever nu dan straks. Zolang we aan de jaarlijkse leveringsplicht van 85 procent voldoen, kunnen wij ons tijdelijk veroorloven om ze niet helemaal vol te leveren.”

Meer compost

Wat een vernauwing van de rotatie naar 1-op-3 doet met de opbrengst, vindt hij lastig te zeggen. In het verleden hebben ze lange tijd 1-op-3 bieten geteeld en dat ging prima. „Tot op de dag van vandaag hebben we weinig problemen met bodemgebonden ziekten. Op enkele percelen telen we rhizoctonia-resistente rassen. Ook zijn er percelen bij waar ik vanwege aaltjes Vydate® toepas. Vooral in de beginfase van de teelt kan dat middel de bieten net even beter op gang helpen. Maar in de regel doen bieten het hier gewoon goed. We rooien gemiddeld 14 ton suiker per hectare. Dat willen we natuurlijk wel graag zo houden en als het kan uiteraard verder verbeteren.”¹¹

De grootste veranderingen die hij de afgelopen jaren in de teelt heeft doorgevoerd zijn spuiten tegen bladziekten en een regelmatige compostgift. „Een goede schimmelbestrijding heeft een behoorlijke invloed op je opbrengsten. Daar ben ik scherp op. Ook rijden we sinds een aantal jaren voorafgaand aan de teelt ongeveer 15 ton GFT-compost per hectare uit. Je merkt dat bieten daar dankbaar voor zijn en ik verwacht dat het meehelpt bij het in de hand houden van bodemziekten.”

Gelijk aan zetmeelaardappelen

Michel noemt bieten een mooie teelt, die goed in het bouwplan past. De lage arbeidsbehoefte en de lage kosten spelen daarbij een belangrijke rol. „In het groeiseizoen heb je er nauwelijks werk van. Behalve het spuitwerk schoffelen we soms nog een keer. En als het nodig is,

huren we voor het schieters plukken wat losse krachten in. Maar de totale teeltkosten vallen mee."

Ook het saldo blijft ondanks de verwachte prijsdaling aantrekkelijk, afgezet tegen de alternatieven die ze hebben. „Het aandeel zetmeelaardappelen is al maximaal. Verder moet het gewas concurreren tegen granen. In ons geval zomergranen. Dan ben je snel klaar met rekenen. Bovendien is suikerbieten een vrij zekere teelt. Het gewas kan tegen een stootje.“

Vydate® 10G is een geregistreerd handelsmerk van DuPont

'Bietenpercelen moeten gewoon brandschoon'

„Mijn tolerantiegraad voor onkruiden in bieten is gewoon nul. Zo nodig haal ik de laatste melden er nog met de hand uit“, zegt Alko Tolner uit het Drentse Grolloo. De akkerbouwer is stellig over de onkruidbestrijding in suikerbieten: die moet gewoon een brandschoon perceel opleveren. Op tijd beginnen met spuiten en altijd de best mogelijke spuitomstandigheden opzoeken; dat zijn volgens hem de punten waar je het verschil mee kunt maken.

Aiko Tolner heeft een akkerbouwbedrijf in Grolloo (Dr.). Op ca. 160 hectare verbouwt hij zetmeelaardappelen, pootaardappelen (TBM), suikerbieten, zomergerst, snijmaïs, spelt en mosterd (als streekproduct). Tolner werkt intensief samen met zijn zwager Erik Huizing in Buinen (op ca. 12 km afstand).

„Ja, we hebben nog wel wat ruimte in ons bouwplan voor wat extra bieten. Dit jaar gaan we van 25 naar ruim 30 hectare en daar hoeven we geen bijzondere aanpassingen voor te doen'', zegt Alko Tolner wanneer de forse areaaluitbreiding voor komend seizoen ter sprake komt. Bieten zijn al jaren een goed renderende teelt op zijn bedrijf. Bovendien vraagt het gewas relatief weinig arbeid en vallen de teeltrisico's door de bank genomen mee. „Ook die eigenschappen zijn belangrijk voor mij, want met 160 hectare grond - en een aantal bewerkelijke teelten - heb ik mijn handen in het seizoen wel vol genoeg.''

Afgelopen seizoen lag de gemiddelde wortelopbrengst op 79,8 ton per hectare met 18,1% suiker. „Daarmee doen we het goed binnen onze regio“, weet de akkerbouwer. Een kleine domper was de net iets te vroege vorstperiode, waardoor zo'n 8 hectare nog niet gerooide bieten uiteindelijk in de vorstregeling belandde. „We hebben bewust het risico genomen om wat later te rooien en dan kan dit het gevolg zijn. Al met al was de schade een kleine €5000 (8 ha x 80 ton x €7,50/ton aftrek, red.) en da's toch jammer in een seizoen dat verder zo mooi is verlopen.“

'Vanaf het begin er bovenop'

Voor de komende jaren verwacht Tolner dat bietenteelt een belangrijke economische pijler blijft onder het bedrijf. „Ik ga er vanuit dat er zeker €10 tot €15 bovenop de minimumprijs van €32,50 per ton komt. Verder denk ik dat de opbrengsten en gehaltenes ook nog wel wat omhoog kunnen, waardoor het rendement van de teelt eigenlijk alleen maar beter wordt.“

Zelf probeert de akkerbouwer de bietenteelt zo strak mogelijk te 'regisseren' en zit hij er naar eigen zeggen 'vanaf het begin zo strak mogelijk er bovenop'. Dat geldt onder andere voor de onkruidbestrijding die weliswaar

niet echt moeilijk is, maar wel gericht en op het juiste moment moet gebeuren. Tolner: „Het gaat erom dat je scherp bent en niet net even een slag mist. Zeker in dit gebied met een grote en brede onkruiddruk, is het erg belangrijk dat je op tijd begint." In de regel voert Tolner de eerste bespuiting zo'n 2,5 tot 3 weken na zaaien uit. „Vaak ben ik dan samen met mijn zwager Erik Huizing (waar Tolner intensief mee samenwerkt, red.) aan het aardappels poten, maar dat zetten we dan gewoon even stil. Als je de eerste bespuiting op het perfecte moment op klein onkruid kunt uitvoeren, spuit je niet alleen het perceel mooi schoon, maar kun je vaak ook met een net iets lagere dosering aan de slag waardoor een eventuele gewasreactie ook kleiner is. Dat soort details kunnen op het eind het verschil maken tussen een goed gewas en een topgewas."

Betanal maxxPro aan de basis

Sinds twee jaar staat Betanal maxxPro aan de basis van de onkruidbestrijding. Meestal begint Tolner met een dosering van 0,75 l/ha, aangevuld met een halve liter Goltix® SC. Daarna wordt de dosering Betanal maxxPro langzaam opgevoerd naar 0,85 à 0,9 l/ha. Bij de laatste twee bespuitingen wordt vaak nog wat Frontier® Optima toegevoegd voor wat extra duurwerking

Over de resultaten van dit schema is de akkerbouwer uitermate tevreden. „Betanal maxxPro is geweldig sterk op vrijwel alle onkruiden. Dat zie je vooral bij resistente en uitstaande melde; die leggen met de eerste bespuiting meteen al het loodje. Als je het spuitschema vervolgens kort houdt, krijgen die twee nauwelijks meer een kans om zich te ontwikkelen en hoef je later in het seizoen ook geen noodmaatregelen meer te nemen.” Voor een zo zeker mogelijk spuitresultaat (met lage doseringen) is het volgens de akkerbouwer belangrijk om het optimale spuitmoment op te zoeken. Zelf spuit hij het liefst 's morgens vroeg, rond een uur of vijf, zes. „Er staat dan bijna geen wind en de luchtvochtigheid is perfect; het kan dan bijna niet misgaan. Het allermooiste is wanneer er die nacht een buitje is gevallen, waardoor de waslaag wat van de onkruiden is gespoeld. De opname van de middelen is dan optimaal.”

Goltix® SC is een geregistreerd handelsmerk van ADAMA - Frontier® Optima is een geregistreerd handelsmerk van BASF

ADVERTORIAL

ADVANTAGES

BETANAL MAXXPRO: KRACHTIG, EFFECTIEF ÉN ZEER FLEXIBEL

Bestrijding	Dosering	Max. aantal toepassingen ¹	Max. aantal liters per ha ¹	Minimum interval tussen toepassingen ²
Eenjarige breedbladige onkruiden	0,9 - 1,5 l/ha	5	4,5 l	5

¹) per teeltcyclus ²) in dagen

'Altijd kiezen voor het sterkste middel tegen Cercospora'

„In Zuid-Limburg is Cercospora veruit de meest voorkomende bladschimmel. Bietentelers stemmen hun ziektebestrijding daarom zoveel mogelijk hierop af.” Dat zegt Emile Steins, eigenaar van het gelijknamige loonspuit-, advies- en handelsbedrijf in Hulsberg (Lb.). Dit jaar heeft hij zo'n 150 hectare bieten onder zijn hoede, waarvan ook nog eens een flink deel in waterwingebieden ligt. „In de praktijk is er maar één middel waarmee we hier écht goed uit de voeten kunnen en dat is Sphere SC. Behalve dat dit één van de weinige fungiciden is die gebruikt mag worden in waterwingebieden, is dit middel ook bijzonder sterk op Cercospora. Die combinatie van eigenschappen past hier perfect.”

Net als elders in Nederland, zal ook in Zuid-Limburg het bietenareaal komend seizoen flink groeien. Emile Steins verwacht dat de meeste akkerbouwers in zijn werkgebied voor de volledige uitbreiding zullen gaan en dat betekent 20 tot 30 procent meer bieten. „Waarschijnlijk zal dit vooral ten koste zal gaan van de granen, maar ook het areaal aardappelen en uien kan wel eens wat lager uitpakken dan vorig jaar. Met bieten heb je een tamelijk zekere en rendabele teelt in huis; met aardappelen en uien moet je dat altijd maar afwachten”, zegt hij. Ook binnen zijn eigen klantenkring breidt de bietenteelt flink uit. „Komend seizoen spuiten we denk ik zo'n 150 hectare bieten. Dat is 30 hectare meer dan vorig jaar.”

Cercospora staat op één

Behalve de onkruidbestrijding - die voor het overgrote deel met de combinatie Betanal maxxPro + Goltix® SC wordt uitgevoerd - is ook de ziektebestrijding een belangrijk onderdeel binnen het loonspuitwerk. Volgens Steins draait het daarbij vooral om de ziekte Cercospora. „Ziekten als Ramularia, Stemphylium en meeldauw spelen tot dusver geen grote rol. De ziektebestrijding is daarom hoofdzakelijk afgestemd op Cercospora.” Een belangrijke schakel in de bestrijding van Cercospora is het middel Sphere SC. „Daarmee hebben we de afgelopen jaren eigenlijk altijd uitstekende resultaten behaald. In jaren met een normale ziektedruk kunnen we met Sphere SC alle bladschimmels goed onder controle houden. We starten wanneer de eerste vlekjes gevonden zijn; dat is meestal zo rond de laatste week van juli. Na drie weken spuiten we opnieuw, waarna het gewas tot ongeveer 10 september goed beschermd is. Als we voorzien dat we vaker dan twee keer moeten spuiten - zoals afgelopen jaar het geval was - dan wisselen we Sphere SC af met een of twee keer Spyrale®. Ook die combinatie doet 't prima”, aldus Steins.

Emile Steins - hier samen op de foto met zoon en beoogd opvolger Sander - heeft een loonspuitbedrijf en gewasbeschermingsmiddelenhandel in Hulsberg (Lb.).

'MET SPHERE HEBBEN WE EIGENLIJK ALTIJD GOEDE RESULTATEN BEHAALD'

Grondwaterbeschermingsgebieden

Een belangrijke plus van Sphere SC is ook dat het middel in grondwaterbeschermingsgebieden toegepast mag worden. Steins schat dat zo'n 20 procent van 'zijn' bietenareaal in grondwaterbeschermingsgebied ligt. „Voor die percelen is Sphere SC eigenlijk een soort reddingsboei. Zonder dit middel wordt het wel erg lastig om Cercospora onder controle te houden.” De Zuid-Limburger voorziet overigens dat bieten telen in grondwaterbeschermingsgebieden steeds moeilijker wordt, onder meer omdat de eisen rondom het suikergehalte verder zijn opgeschroefd. Volgens hem kunnen telers daardoor alleen voor rassen met hoge suikergehaltes kiezen, terwijl deze juist weer wat gevoeliger zijn voor schimmelziekten als Cercospora. „Willen we de teelt in grondwaterbeschermingsgebieden in de benen houden, dan zullen we toe moeten naar maatregelen die Cercospora zo min mogelijk kans geven om zich te ontwikkelen, zoals vroeger leveren en een ruimere vruchtwisseling. In combinatie met de inzet van Sphere SC kunnen we de bietenteelt op deze plekken dan hopelijk rendabel houden”, zo besluit Steins.

Spyrale® SC is een geregistreerd handelsmerk van Syngenta Crop Protection

Goltix® SC is een geregistreerd handelsmerk van ADAMA

Voor het loonspuitwerk beschikt Steins over een zelfrijdende Agrifac. Vaste medewerker Thijs van den Goor - hier bezig op op een graanperceel - neemt het grootste deel van het spuitwerk voor zijn rekening.

ADVERTORIAL

SPHERE SC: VASTE WAARDE TEGEN BLADSCHIMMELS

Roest

Cercospora

Ramularia

Stemphylium

- Zeer goede werking tegen Cercospora, Ramularia, roest en echte meeldauw
- Goede nevenwerking tegen Stemphylium (gele vlekjes)
- Goede prijs-kwaliteitverhouding
- Gebruiksvriendelijk etiket (toegelaten in grondwaterbeschermingsgebieden, geen driftbeperking, geen extra teeltvrije zone)
- Korte veiligheidsstermijn (3 weken).

'WARMTE EN VOCHTIGE NAZOMER WAS IDEAAL VOOR CERCOSPORA'

Naam: Robert Verberg
Bedrijf: Suiker Unie
Functie: Districtshoofd Agrarische dienst NH
Regio: Wieringermeer e.o., Texel, Haarlemmermeer e.o., Droogmakerijen

Welke ziekten kwamen het afgelopen seizoen voor in uw werkgebied?
„In het teeltseizoen 2016 kwamen naast Cercospora en Stemphylium ook roest en meeldauw voor. Daarnaast is er ook enkele malen valse meeldauw waargenomen. Ook was er regelmatig schade door bietenvlieg aantasting (meerdere vluchten). Daardoor was op sommige percelen het bladapparaat van de bieten behoorlijk aangetast. Verschillende telers hebben de indruk dat daardoor ook de schimmelaantastingen groter waren.”

Is er schade geweest als gevolg van bladschimmels?
„Alleen als er duidelijk te laat is begonnen met de bestrijding van bladschimmels, dan is er soms wat schade ontstaan. Telers melden dan dat hun opbrengst in suiker uitgedrukt lager is dan normaal. Dat wordt vooral toegeschreven aan de waargenomen hergroei van de aangetaste bieten, dat ten koste gaat van de suiker.”

Herkennen telers uit uw werkgebied de verschillende bladschimmels voldoende?
„De herkenning van de verschillende soorten bladschimmels blijft lastig. Bovendien wordt het beeld ook vaak vertroebeld door andere effecten zoals gebreksverschijnselen en dergelijke. Er wordt vaak een beroep gedaan op de buitendienstmedewerkers van Suiker unie of van gewasbeschermingsbedrijven en er worden ook regelmatig bladmonsters verstuurd naar het IRS. Juist door bijv. verwisseling van Cercospora en Stemphylium kan het gebeuren dat niet de juiste en dus meest adequate aanpak wordt gehanteerd.”

Hoe heeft de bladschimmelwaarschuwing het afgelopen seizoen gewerkt?
„In deze regio treedt vaak pas vrij laat de eerste aantasting op. Dit wordt toegeschreven aan het gunstige klimaateffect dichtbij de Noordzee. Maar doordat er dan al eerdere waarschuwingen voor andere gebieden in Nederland worden afgegeven, willen sommige telers in deze regio ook al beginnen met de bladschimmelbestrijding, terwijl er dan nog geen aantastingen zijn waargenomen.”

Zijn de bieten het afgelopen seizoen afdoende beschermd tegen bladschimmels?
„In 2016 zijn er tot laat in het najaar nieuwe aantastingen ontstaan. Dit omdat de dagtemperaturen voor de schimmelontwikkeling heel lang gunstig zijn geweest. Daardoor zijn enkele percelen later in het najaar toch nog aangetast, omdat de telers geen waarnemingen meer deden zo laat in het groeiseizoen.”

Naam: Johan Mol
Bedrijf: Suiker Unie
Functie: medewerker Agrarische Dienst
Regio: Betuwe Bommelerwaard, Utrecht, Midden Brabant Klei, Midden Brabant Zuid.

Welke ziekten kwamen het afgelopen seizoen voor in uw werkgebied?
„Van alle bekende bladschimmels kwamen vooral Cercospora en Stemphylium weer veelvuldig voor. Dat zijn meteen ook de ziekten die de meeste schade hebben gegeven in mijn werkgebied. Verder hebben we beduidend meer Aphanomyces (wortelrot) gezien dan in andere jaren en lijkt ook de ziekte Phoma aan een opmars bezig. Daarnaast hadden we dit jaar ook meer last van slakken en emelten doordat er meer groenbemesters voor de bieten uit zijn geteeld.”

Is er schade geweest als gevolg van bladschimmels?
„Jazeker, en soms ook vrij onverwacht. Er zijn telers die behoorlijk veel gespoten hebben en toch een bruine gloed over het perceel kregen. Als je dat beeld ziet, dan lever je al snel 10 tot 20 procent van de opbrengst in. Nogal wat telers vonden dat het resultaat van de bespuitingen tegenviel, maar velen van hen zijn - achteraf - gewoon laat begonnen of hebben te lang gewacht tussen de eerste en tweede bespuiting. Er wordt nog te weinig in het veld gecontroleerd op het eerste vlekje of na de eerste bespuiting of de ziekte zich uitbreidt. Hier komt nog bij dat de aangetaste percelen ook voor

Naam: Kees Geschiere
Bedrijf: Suiker Unie
Functie: Districtshoofd
Regio: Noordoostpolder

Welke ziekten kwamen het afgelopen seizoen voor in uw werkgebied?
„Afgelopen seizoen zagen we vooral latere aantastingen van Cercospora en - in iets mindere mate - ook Ramularia. Stemphylium kwam beduidend minder voor, omdat die in het algemeen goed bestreden is.”

Is er schade geweest als gevolg van bladschimmels?
„Ja, op ongeveer 20 procent van de percelen hebben we zodanige schade geconstateerd dat het ook werkelijk opbrengst heeft gekost. Telers hebben daarbij een paar tienden tot een heel procent suiker moeten inleveren. De oorzaak van de schade is vaak lastig te achterhalen. Meestal is men te laat begonnen met een bespuiting of heeft men een te ruime interval tussen de eerste en tweede bespuiting aangehouden. In enkele gevallen is voor de verkeerde middelen gekozen.”

Herkennen telers uit uw werkgebied de verschillende bladschimmels voldoende?
„Vooral Stemphylium blijft in een vroeg stadium lastig te herkennen. Niet ieder beginnend, geel vlekje is namelijk Stemphylium. We merken dat dit nog steeds verwarring oplevert bij telers, waardoor niet iedereen het beeld van deze bladziekte goed op zijn netvlies heeft staan. Gelukkig is de Stemphylium-druk in de Noordoostpolder (nog) niet zo hoog, waardoor de ziekte niet zo snel in één keer massaal optreedt. Maar: het is wel een schimmel die we de komende jaren goed in de gaten moeten houden.”

Hoe heeft de bladschimmelwaarschuwing het afgelopen seizoen gewerkt?
„Er is in mijn gebied op tijd gewaarschuwd. Niet alleen voor de eerst infecties, maar ook na twee à drie weken om opnieuw te controleren en later nog een keer. Telers zijn volgens mij blij met deze systematiek. Ze zien het als een duidelijk en praktisch signaal om ook hun eigen percelen te gaan controleren.”

Zijn de bieten het afgelopen seizoen afdoende beschermd tegen bladschimmels?
„Dat is erg wisselend. Sommigen zijn te vroeg of te laat begonnen of ze hebben een te ruim interval tussen de eerste en tweede bespuiting aangehouden. Vooral in de periode tussen de eerste en tweede bespuiting moet je er bovenop zitten. Er wordt dan veel nieuw blad gevormd. Bovendien valt deze periode vaak samen met 'Phytophthora-gevaarlijk'-weer in de aardappelen. Het is dus belangrijk om de bieten niet te vergeten!”

Hoe is de ziektebestrijding in uw werkgebied verlopen?
„Een flink deel van de telers heeft drie tot vier keer gespoten. Voor de meeste percelen was dit gewoon nodig, maar bij sommigen had het ook met minder gekund. Vooral in het begin is het niet altijd goed gegaan. Sommige telers zijn met het verkeerde middel gestart, anderen waren weer te laat met de tweede bespuiting. Maar ik moet hier wel bij zeggen dat de omstandigheden om te spuiten ook niet altijd ideaal waren. Vaak was het aan de natte kant om het door het perceel heen te rijden. Het is dus ook wel begrijpelijk dat sommige telers besloten om de bespuiting een week uit te stellen.”

de toekomst een hogere bladschimmeldruk geven vanwege de sporen die in de grond achterblijven. In Midden Brabant Zuid zien we relatief de meeste schade, vooral ook omdat Stemphylium zich hier erg vroeg openbaart. Ook door beregening zie je hier vaak meer schade dan in de andere gebieden.”

Herkennen telers uit uw werkgebied de verschillende bladschimmels voldoende?
„De meeste telers herkennen de belangrijke bladschimmels wel, al blijft Stemphylium wel een hele lastige. Verder is Pseudomonas in het begin moeilijk te onderscheiden van Cercospora. Zeker zo belangrijk vind ik dat telers hun gewassen op tijd controleren. Vanaf twee weken na een bespuiting móet je echt het gewas in, vooral als er nieuw blad is bijgegroeid. Dit geldt helemaal voor beregende percelen, want hier komt meer nieuw blad voor en door het beregenen krijg je een gunstig klimaat voor uitbreiding.”

Hoe heeft de bladschimmelwaarschuwing het afgelopen seizoen gewerkt?
„Dat heeft opnieuw goed gewerkt. Er gaat een waarschuwing uit als er twee bladeren met een schimmelziekte in een regio gevonden worden - en door het IRS bekeken zijn. Vaak zijn het de vroegst gezaaide percelen - meestal in een nauwe rotatie met als voorvrucht aardappelen - waar we het eerste bladschimmels vinden.”

Zijn de bieten het afgelopen seizoen afdoende beschermd tegen bladschimmels?
„Zoals eerder gezegd: niet overal. Sommige telers hebben te weinig in het veld gecontroleerd op uitbreiding van schimmels, en dan met name op Cercospora. Voor deze schimmel was 2016 een heel gunstig dit jaar. Hij houdt namelijk van warmte en vocht. Tot ver in september was het weer uitermate gunstig voor deze schimmel.”

Niet alle bieten gaan naar Suiker Unie...

Alle suikerbieten in Nederland worden verwerkt door Suiker Unie. Dat lijkt een waarheid als een koe, maar dat is het niet...! Er is namelijk een handvol bedrijven dat óók bieten verwerkt, zij het op veel kleinere schaal. Eén daarvan is de stroopfabriek Canisius Henssen in het Limburgse Schinnen. Jaarlijks verwerkt dit bedrijf tussen 9000 en 10.000 ton bieten, voornamelijk van telers uit de streek. Directeur Jean-Pierre Henssen geeft speciaal voor **Suikerbieten Koerier** een kijkje in de keuken.

De aankomst bij de fabriek is echt een plaatje: een mooie, met natuursteen en hout afgewerkte façade met daarop het kleurige logo van Canisius, met daarboven een felblauwe lucht en op de achtergrond witte rook uit de schoorsteen. En dat alles in een licht glooiend landschap. „Welkom bij onze stroopfabriek! Jullie hebben een prachtige dag uitgekozen om hier foto's te maken!”, zegt Jean-Pierre Henssen dan ook met een brede glimlach. De commercieel directeur is duidelijk gewend om 'de juiste beleving' voor het voetlicht te brengen. Dat moet ook, want zijn producten - 'traditionele en authentieke stroopsoorten' - moeten, zoals hij het zelf zegt, 'vooral een glimlach bij de mensen teweeg brengen.'

Hoewel Henssen zijn producten het liefste met 'gezonde' appels en peren geassocieerd ziet, erkent hij dat de suikerbiet een belangrijke grondstof voor de stroopproductie. Jaarlijks contracteert zijn bedrijf zo'n 9000 tot 10.000 ton bieten bij telers in de regio. Bij een gemiddelde opbrengst van rond de 80 ton per hectare komt dat neer op zo'n 120 tot 130 hectare. Een flink deel van de benodigde bieten komt uit Duitsland. „Daar hebben we van oudsher goede contacten met boeren die voor ons bieten willen telen. Maar ook in Nederland hebben

we een aantal adressen waarmee we al generaties lang zaken doen”, vertelt Henssen. Hij schat het aantal leveranciers op zo'n negentig tot honderd, wat neerkomt op iets meer dan een hectare bieten per teler. „Ja, we hebben vrij veel kleine telers in ons bestand”, wil de directeur best erkennen, „maar dat vinden we eerlijk gezegd helemaal niet zo erg. Het geeft aan dat telers graag bieten voor ons telen en dat wij ook blij zijn met hén. We zijn er best trots op dat er in vier generaties een hechte band is ontstaan tussen de telers en de fabriek. Dat komt deels doordat de telers zelf hun bieten komen brengen, maar ook doordat telers weten waar hun product in terecht komt: een mooi, regionaal geproduceerd product.”

Nog een pluspunt van het relatief grote telersbestand is dat het bedrijf de (teelt)risico's goed kan spreiden en de productie vrij soepel wat kan verhogen of verlagen, zonder al te ingrijpende gevolgen voor individuele telers. „Een beetje meer of minder bieten lost zich bij honderd telers makkelijker op dan bij bijvoorbeeld tien telers.”

Kwaliteits- en veiligheidseisen

De kwaliteitseisen waaraan de bieten moeten voldoen zijn volgens Henssen in grote lijnen hetzelfde als die bij Suiker Unie, al is de controle daarop wel minder gedetailleerd en minder structureel. Zo worden de aangeleverde bieten bijvoorbeeld alleen op tonnage uitbetaald en niet op suikergehalte. Om te voorkomen dat er vooral bieten met een lager suikergehalte aan de fabriek worden geleverd, voert het bedrijf steekproeven hiervoor uit. „Telers die stelselmatig bieten met een laag suikergehalte aan ons leveren spreken we daarop aan, want ook wij willen het liefst bieten met een zo hoog mogelijk suikergehalte”, zo benadrukt Henssen.

Wél is de fabriek behoorlijk streng op tarra, omdat de zeefunit niet berekend is op grote hoeveelheden grond, onkruid en stenen. „We stellen daarom als verplichting dat de bieten met de bietenmuis gereinigd zijn. Maar dat is in onze regio niet zo'n probleem. In Duitsland gebeurt dit namelijk al standaard en ook bij de meeste van onze Nederlandse telers gaan de bieten eerst door de bietenmuis.” Andere eisen waar de fabriek goed op controleert zijn rotte of overrijpe bieten (max. 0,5%), beschadigde bieten (max. 0,5%) en bevroren bieten (geen). Ook is er in de leveringsvoorwaarden een aantal veiligheidseisen opgenomen, bijvoorbeeld dat de bieten geen residuen van gewasbe-

Jean-Pierre Henssen leidt samen met zijn neef Maurice de stroopfabriek Canisius Henssen bv. Het familiebedrijf (anno 1903) heeft ongeveer 20 mensen in dienst.

schermingsmiddelen mogen bevatten en niet genetisch gemodificeerd (GMO) geteeld mogen zijn. „Dat soort zaken lijken misschien wat verzocht, maar ze zijn niettemin erg belangrijk voor ons. Wij promoten onze stroopproducten als zuiver en natuurlijk, maar dan moeten ze dat ook gegarandeerd zijn”, zo benadrukt Henssen.

Marktconforme betaling

Voor wat betreft de prijsvorming sluit het bedrijf 'zo veel mogelijk aan bij die van Suiker Unie'. In detail treden daarover wil Henssen niet, wél geeft hij aan dat het tot dusver nooit een probleem geweest is om voldoende bieten te contracteren. Het feit dat bieten de komend jaren volgens wereldmarktprijzen worden afgerekend, zal volgens hem ook maar weinig veranderen in de huidige relatie met de telers. „Ook dan zullen we onze bieten gewoon weer marktconform betalen.”

Nederlanders eten vooral rinse appelstroop; een combinatie van stroop uit appels en suikerbieten (verhouding: ca. 30-70) die een frizzure smaak oplevert. Belgen hebben een voorkeur voor pure fruitstropen uit appel en peer.

ZO WORDT STROOP GEMAAKT

- FOTO 1 - Samen met appels en peren zijn suikerbieten de hoofdgrondstoffen voor de productie van stroop. De benodigde appels en peren worden in september en oktober bij de fabriek geleverd, de suikerbieten vanaf november tot eind januari.
- FOTO 2 - De aangeleverde bieten worden eerst met een trilzeef geschoond, daarna in een wastrommel gewassen en vervolgens in een snijmolen in reepjes gesneden.
- FOTO 3 - Het bietensnijdsel komt in kookketels waar het vier tot vijf uur wordt gekookt. Daarna wordt het gefilterd en geperst. Het dunsap (met daarin de suikers) wordt in een aantal fasen ingedampt tot stroop. De overgebleven pulp gaat weg als veevoer.
- FOTO 4 - De verschillende soorten stroop - van appels, peren en suikerbieten - worden opgeslagen in grote tanks. Van hieruit worden de verschillende soorten met elkaar gemengd, nog een keer gekookt en ingedampt, totdat de gewenste stroopdikte is ontstaan.
- FOTO 5 - Canisius Henssen produceert jaarlijks zo'n 3,5 miljoen kilo stroop, goed voor 7,5 miljoen potjes. Het bedrijf levert aan alle grote supermarkketens, behalve Albert Heijn. Ongeveer 80% van de productie blijft in Nederland. De overige 20 procent gaat onder meer naar België, Duitsland, Engeland, Spanje en Scandinavië.

Belgisch bieteninstituut KBIVB kiest zijn eigen weg

In hoeverre wijkt het bietenonderzoek in België af van dat in Nederland? Wat zijn op dit moment de belangrijkste onderzoeks-thema's in België? En hoe pakken de zuiderburen ziekten, plagen en onkruiden in suikerbieten aan? Voor deze vragen - en meer - toog **Suikerbieten Koerier** naar het Koninklijk Belgisch Instituut tot Verbetering van de Biet (KBIVB) in Tienen en sprak er met Barbara Manderyck. Zij is specialist gewasbescherming & onkruidbestrijding en coördineert ook alle cichoreiproeven binnen het instituut.

Om te beginnen: kun je het KBIVB zien als de 'Belgische equivalent' van het IRS?

„Ja, dat denk ik wel. In grote lijnen hebben we dezelfde missie, namelijk het verbeteren van de bietenteelt door middel van onderzoek, voorlichting en dienstverlening. We hebben min of meer dezelfde deskundigheid in huis en pakken voor een groot deel ook dezelfde onderwerpen op.

Maar er zijn ook wat verschillen. Zo heeft het IRS bijvoorbeeld wat meer mogelijkheden om diepgravend onderzoek uit te voeren, omdat zij een wat breder team hebben onder hun specialisten. Nog een verschil is dat wij direct met onze telers communiceren over de aanbevolen rassenlijst, terwijl dat in Nederland via de Commissie Samenstelling Aanbevelende Rassenlijst (CSAR) verloopt.

Verder hebben we in België met twee suikerfabrikanten te maken - Südzucker en Iscal - waardoor we vaker compromissen moeten sluiten bij de opzet en uitvoering van onderzoek en proeven. Daarnaast zijn we één van de weinige instituten die werkelijk Belgisch zijn - dus Vlaams en Waals. Dat is op zich mooi, maar het betekent wel dat we alle onderzoeksresultaten en voorlichtingsboodschappen in twee talen moeten publiceren en presenteren. Al met al moeten we denk ik wat meer 'wikken en schikken' dan het IRS."

Rhizomanie lijkt zich bij ons minder snel door te ontwikkelen dan in Nederland. Zo werd de eerste doorbraak van het resistentie-gen RZ-1 in Nederland in 2010 geconstateerd en bij ons pas vier jaar later in 2014. Verder vind je in België bijna geen Stemphylium in de bieten. Hoewel de oorzaak hiervan nog niet helemaal opgehelderd is, heerst het vermoeden dat dit met het intensieve Nederlandse bouwplan - met veel aardappelen - hiermee te maken heeft. Omgekeerd hebben Belgische bietentelers wel meer last van vergelingsziekte (door luizen, red.). Bijna iedereen gebruikt daarom behandeld zaad."

Wat zijn voor u - als specialist plantbescherming - de belangrijkste thema's?

„De laatste jaren schenken we veel aandacht aan gewasbescherming via rasresistentie. Belgische telers maken weliswaar steeds meer gebruik van onder andere aaltjes- en rhizoctonia-resistente rassen (resp. 46 en 9% in 2016), maar toch zien we her en der nog steeds tegenvallende resultaten omdat de teler geen resistent ras heeft gebruikt. Dat is jammer, temeer en er tegenwoordig goede resistente rassen zijn die qua financiële opbrengst maar weinig onderdoen voor rassen zonder deze resistentie.

Waar we ook veel onderzoek naar doen is bladschimmelresistentie bij bietenrassen. Daarvoor volgen we jaarlijks de ontwikkeling van ziekten

MENS & WERK

wijze wijken we af van Nederland, waar als uitgangspunt geldt: spuiten zodra de eerste vlekjes op het blad verschijnen. Onze keuze om later te starten is gebaseerd op de soms lange latente periode van schimmelziekten. Daardoor kan het gebeuren dat de eerste bespuiting al bijna uitgewerkt is, voordat de ziekte zich pas echt goed uitbreidt. In jaren met een gemiddelde bladschimmeldruk kunnen we het in België met één bespuiting af, terwijl er in Nederland vaak twee bespuitingen worden uitgevoerd. Dat scheelt niet alleen €40 tot €60 per hectare aan kosten, maar zorgt ook voor een verduurzaming van de teelt. Ook is er met onze methode minder kans op resistentievorming. Van strobilurinehoudende middelen is inmiddels bekend dat ze minder goed werken, maar ook triazolen vertonen steeds vaker tekenen van resistentievorming. Er zijn al landen binnen Europa waar je standaard vier keer moet spuiten voor voldoende effect tegen bladziekten. Die kant willen wij liever niet op."

Hoe zit het met de onkruidbestrijding in België? In hoeverre wijkt die af van Nederland?

„In grote lijnen werken we hetzelfde als in Nederland. De drie BOGT-componenten - in België FAR genoemd - zijn leidend bij de onkruidbestrijding en er wordt ook ongeveer even vaak gespoten. De onkruidbezetting in België verschilt overigens wel wat, met name door de verschillen in grondsoort (*in België vooral leem- en zandleem, red.*). Bingelkruid, hondspeterselie en gevlekte scheerling komen bij ons wat meer voor dan in Nederland. Verder krijgen we steeds meer last van resistente melde; vooral de melganzenvoet, maar sinds kort ook de uitstaande melde. Resistente melganzenvoet komt intussen op zo'n 80 procent van alle bietenpercelen voor.

Behalve met nieuwe middelencombinaties, proberen we deze onkruiden ook steeds meer mechanisch te bestrijden. Met slimme combinaties van schoffels en vingerwieders boeken we inmiddels goede resultaten. Mijn verwachting is daarom dat mechanische onkruidbestrijding de komende jaren weer een wat grotere plaats zal krijgen in de onkruidbestrijding van bieten."

Wat zijn volgens u de grootste verschillen tussen de Belgische en Nederlandse bietenteelt?

„Mag ik eerst zeggen dat er vooral heel veel overeenkomsten zijn tussen beide landen? De teelt is in grote lijnen hetzelfde en qua opbrengsten zijn de verschillen ook niet erg groot. In België ligt het suikergehalte gemiddeld genomen iets hoger, maar het wortelgewicht juist iets lager dan in Nederland. De suikeropbrengsten zijn daardoor min of meer vergelijkbaar.

Het grootste verschil tussen België en Nederland is misschien wel dat de bietenteelt hier net iets minder intensief is. Veel boeren houden een rotatie van minimaal 1-op-4 aan. Hierdoor is de ziektedruk gemiddeld genomen wat lager en komen bepaalde ziekten minder voor of krijgen we er pas later mee te maken. Neem bijvoorbeeld Rhizoctonia; die ziekte speelt bij ons een veel minder grote rol dan in Nederland. Dit tekent zich onder andere af bij de rassenkeuze. In België kiest minder dan 10 procent voor Rhizoctonia-resistente rassen; in Nederland is dat al meer dan een kwart. Ook de ziekte

op ongeveer 60 verschillende praktijkpercelen. Hierdoor krijgen we per ras een steeds verfijnder beeld. Ook leggen we waarnemingsproeven aan waarin alle rassen onbehandeld blijven tegen bladschimmels. Hierdoor kunnen we vrij goed de rasgevoeligheid voor bladschimmels vaststellen. Deze waarnemingsproeven zijn ook voor telers een belangrijke informatiebron, omdat ze hier met eigen ogen kunnen zien hoe sterk rastoleranties kunnen verschillen. In 2014 hadden we bijvoorbeeld een enorm hoge cercosporadruk, waardoor het effect van rastolerantie zeer duidelijk zichtbaar werd op de velden. Zoiets helpt enorm om telers te overtuigen van het nut van een goede rastolerantie voor bladschimmels.

Door het volgen van die 60 praktijkpercelen kunnen we ook vrij goed inschatten óf, en zo ja, wanneer het nodig is om chemisch in te grijpen tegen bladziekten. Wij hanteren daarvoor per ziekte verschillende schadedrempels. Zo adviseren we voor Cercospora en Ramularia om pas bij 5 procent aangetast blad een bespuiting uit te voeren. Voor roest en meeldauw geldt een drempel van 15 procent. Met deze werk-

In de rubriek Mens & Werk laten we mensen aan het woord die zich op een bijzondere manier inzetten of verdienstelijk maken voor hun vak (en vakgenoten). Dit jaar - 2017 - richten we ons op onderzoeksinstellingen. In deze aflevering: Barbara Manderyck, specialist gewasbescherming & onkruidbestrijding bij het Koninklijk Belgisch Instituut tot Verbetering van de Biet (KBIVB) in Tienen.

„Met 1-op-5 bieten is het verdienmodel nog steeds in orde. Ga je intensiever, dan daalt niet alleen de opbrengst, maar pleeg je ook een te grote aanslag op de bodem.”

Vincent Coolbergen, directeur Koninklijke Maatschap de Wilhelminapolder (Zld.).

„Bieten telen is relatief eenvoudig. Je hebt een pak zaad, waar je in een kwartier tijd een hectare mee vol zaait. En in de herfst bel je de loonwerker: leg ze me er even uit.”

Peter Pennings, akkerbouwer in Baexem (Lb.).

„Er bestaat een hechte band tussen de telers en onze fabriek. Dat komt doordat telers zelf hun bieten brengen, maar ook doordat ze weten dat er iets moois van wordt gemaakt.”

Jean-Pierre Henssen, directeur stroopfabriek Canisius Henssen in Schinnen (Lb.).

„Het grootste verschil tussen België en Nederland is misschien wel dat de bietenteelt hier net iets minder intensief is. Hierdoor is de ziektedruk gemiddeld genomen wat lager.”

Barbara Manderyck, specialist gewasbescherming bij het KBIVB in Tienen (Bel.).

COLOFON

Concept en realisatie:

- Bayer CropScience SA-NV

Vormgeving en opmaak:

- Claudesign

Fotografie:

- Bayer CropScience SA-NV

Drukwerk:

- HH Global

Dit is een uitgave van:
Bayer CropScience SA-NV
Energieweg 1
P.O. Box 231
NL-3640 AE Mijdrecht

Onze gebruiksaanwijzingen, zowel mondeling als schriftelijk verstrekt, berusten op uitgebreide proefnemingen. Wij adviseren naar beste weten volgens kennis van zaken van dit ogenblik, echter zonder daarvoor aansprakelijkheid op ons te nemen, omdat opslag/bewaring en toepassing zich aan onze controle onttrekken. Beschrijvingen van een product, resp. gegevens over de eigenschappen daarvan betekenen niet, dat verantwoordelijkheid wordt gedragen bij eventuele schade. Gebruik gewasbeschermingsmiddelen veilig. Lees vóór gebruik eerst het etiket en de productinformatie.

Terug in de tijd

Halfweg, najaar 1924. 'In het laboratorium van de suikerfabriek 'Holland' in Halfweg, wordt het suikergehalte scheikundig door een laborant vastgesteld.'

Foto: Nationaal Archief/collectie Spaarnestad/Het Leven.

Puzzel mee en win een diner voor twee!

Houdt u van lekker eten en drinken in een goed restaurant?

Los dan de onderstaande woordzoeker op!

Uit de goede inzendingen worden drie winnaars getrokken.

Zij krijgen elk een dinerbon ter waarde van €150.

De woorden hieronder zitten horizontaal, verticaal en diagonaal in alle richtingen in de puzzel verstopt. Ze kunnen elkaar overlappen. Zoek ze op en streep ze af. De overgebleven letters vormen achter elkaar gelezen de oplossing.

AKKERBOUWER	MAIS	PLANT	TARWE
BEDRIJF	MUUR	PRODUCT	TEELT
BIETENKEVER	ONKRUID	RAMULARIA	TELER
GERST	OPSLAG	SPUITMACHINE	ZAAIEN
INSECTEN	PERCEEL	STROOP	ZANDGROND
KLEI	PLAAG	SUIKER	ZIEKTE

BON

Naam:

Adres:

Postcode/ Plaats:

Bedrijfstype/aantal hectare suikerbieten:

De oplossing van de woordzoeker is:

Stuur de ingevulde bon uit deze krant in een ongefrankeerde envelop naar:

Bayer CropScience SA-NV

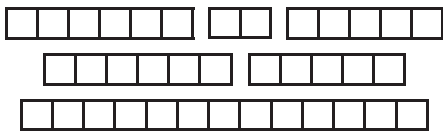
T.a.v.: Suikerbieten Koerier

Antwoordnummer 55074 - 3640 WB Mijdrecht

Actievooraarden:

Deze prijsvraag loopt van 10 t/m 31 maart 2017. Uit de goede inzendingen worden drie prijswinnaars getrokken. Deze prijswinnaars krijgen tussen 1 en 15 april bericht. Over de uitslag kan niet worden gecorrespondeerd.

S P S F I J R D E B I H R G E
L R E P S C T I N V E E A N
E A S T U C E S U W W V A E
E D A A U I E T U R A E L I
C N R D I C T O L I K K P A
R O O D T R B M E E K N O A
E R T E W R A T A E E E O Z
P G N P E I E L K C G T R I
E D N K L B L A U D H E T E
S N K C H A R U U M A I S K
G A L S P O N I M M A B N T
E Z L G E R S T E L E R S E

© www.puzzelpro.nl